

Europese normen zijn onmisbare onderlegger

Als voorzitter en secretaris van de Europese commissie voor normalisatie van geo-informatie heeft Nederland een voortrekkersrol in Europa. Desalniettemin hoor je nog vaak: "Wel eens iets van gehoord, maar geen idee wat we er mee moeten." Toch dendert de Europese standaardisatietrein voort en heeft iedere sector ermee te maken.

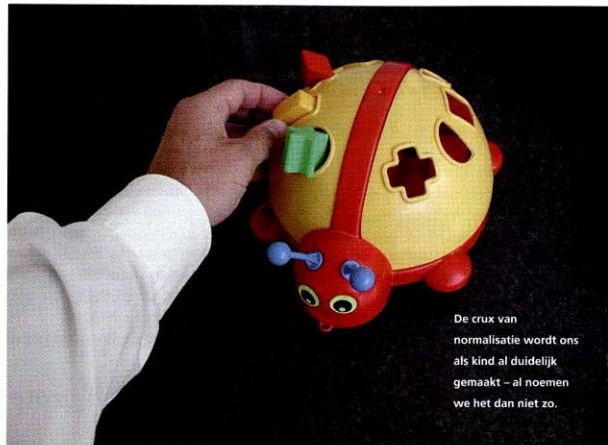
16

De economische voordelen van normalisatie worden telkens weer op een veelvoud van de investeringen geschat

Eerst maar even een simpele definitie: normalisatie is het maken van afspraken tussen belanghebbende partijen. De inhoud van de normen wordt door belanghebbende partijen zelf bepaald. Soms wordt in de wet verwezen naar een norm, in andere gevallen fungeert de norm zuiver als afspraak tussen

partijen om de bedrijfsgang te vereenvoudigen. Normalisatie vermindert immers handelsbarrières; vergroot veiligheid, maakt aansluiting van producten, systemen en services op elkaar mogelijk, en stimuleert een gemeenschappelijk gebruik van technische begrippen.

Normalisatie vindt plaats op drie niveaus. In Nederland is NEN het nationale normalisatie-instituut. In Europa is dat CEN en wereldwijd is dat ISO. In Nederland is NEN verplicht de Europese normen over te nemen en conflicterende normen in te trekken, ook als we zelf tegen een bepaalde norm hebben gestemd. Zo worden er Europa-breed dezelfde normen gehanteerd. ISO-normen mogen worden overgenomen,

De crux van normalisatie wordt ons als kind al duidelijk gemaakt - al noemen we het dan niet zo.

FOTO: P. VAN GAN

maar dit is niet verplicht. Dit gebeurt alleen als de Nederlandse markt er het nut van inziet. Het bekendste voorbeeld hiervan is de ISO 9001-norm voor kwaliteitsmanagement.

Europa

Op het gebied van geo-informatie zijn er dus ook drie niveaus te onderscheiden. In Nederland is er de *nationale normcommissie 351240 Geo-informatie*. In Europa is dat *CEN/TC 287 Geographic information*. En mondiaal gebeurt het in *ISO/TC 211 Geographic information*. De nationale normcommissie is actief in de technische commissies van CEN en ISO om de Nederlandse belangen te behartigen en verzorgt ook de stemmingen. Daarnaast ontwikkelt zij, op basis van de internationale normen, nationale normen zoals NEN 3610: Basismodel Geo-informatie

Het secretariaat van de Europese normcommissie wordt door Nederland gevoerd in de persoon van ir. Annet van der Horn (NEN) en voorzitter is sinds 2004 prof. ir. Henri Aalders (TU Delft, KU Leuven). Binnen het kader van CEN/TC 287 stellen experts en belanghebbende partijen uit heel Europa de normen voor geo-informatie op. Onze leidende rol geeft natuurlijk status, maar nog veel belangrijker: hierdoor zijn we in Neder-

land zeer goed op de hoogte van de Europese ontwikkelingen en kunnen we invloed uitoefenen wanneer dit nodig is. Overigens is het secretariaat aan Nederland toebedeeld op voorspraak van het Joint Research Centre van de Europese Commissie. En een goede uitvoering van de taak zet Nederland dus ook bij de Europese commissie positief op de kaart.

Concrete acties op CEN-niveau zijn:

- ◆ overnemen van de ISO 19100 reeks als Europese normen;
- ◆ waar nodig een Europees profiel bij de ISO 19100 normen opstellen;
- ◆ intrekken van de ENV's (Europese voornormen) en CR's (CEN rapporten) die tussen 1997 en 1999 gepubliceerd zijn;
- ◆ ontwikkelen van nieuwe normen of andere documenten, samen met ISO/TC 211, benodigd voor een Europese Data infrastructuur (o.a. voor INSPIRE);
- ◆ promotie van en voorlichting over het gebruik van normen op het gebied van geo-informatie.

Sponsors

De economische voordelen van normalisatie worden telkens weer op een veelvoud van de investeringen geschat. Een recent onderzoek van het Britse ministerie van Economische Zaken legt zelfs een

voor nationale gegevensuitwisseling

* rechtstreeks verband tussen economische groei en standaardisatie.

CEN en NEN zijn non-profit organisaties en zijn voor de dekking van hun kosten afhankelijk van organisaties in de markt. De normen komen immers aan deze organisaties ten goede.

CEN/TC 287 is voor de dekking van de kosten van haar activiteiten nog op zoek naar sponsors. Deelnemende organisaties hebben het voordeel van invloed op de normen, vroegtijdige informatie, kennisuitwisseling en de positieve uitstraling die hieraan verbonden is. Er wordt een link gemaakt, inclusief logo, van de CEN/TC 287 homepage (www.cen287.org) naar uw eigen website. Men ontvangt desgewenst de conceptversies van de te ontwikkelen normen (waaronder de officiële ISO 19100-serie normen) en krijgt (onder bepaalde voorwaarden) de mogelijkheid om actief deel te nemen aan de normontwikkeling zelf. Organisaties die reeds sponsors zijn: ESRI Europe, Kadaster, RAVI, Rijkswaterstaat, Interprovinciaal overleg, het fonds voor de Grond-, Wegen Waterbouw, de Europese Commissie en het ministerie van VROM.

De normen die CEN/TC 287 opstelt, zullen door de Europese Commissie worden gebruikt in regelgeving (denk aan INSPIRE) om de ontwikkeling van een Europese geodata-infrastructuur mogelijk te maken.

Inhaalslag

Waar mogelijk zal de CEN de geo-informatienormen van ISO overnemen om wereldwijd eenduidigheid te verzekeren. Negen ISO-normen zijn Europese norm geworden tot nu toe. Hierin worden onderwerpen behandeld als:

- ◆ Definities van geometrische objecten: Wat is een polygon nu eigenlijk? In de praktijk blijkt dit keer op keer weer tot problemen te leiden
- ◆ Temporeel modelleren
- ◆ Kwaliteitsnormen
- ◆ Metadata

Normen op deze gebieden gelden dus voor alle 28 CEN-leden en conflicterende nationale normen zijn ingetrokken. Dat communiceert toch een stuk makkelijker.

Naast deze inhaalslag wordt er ook door CEN en ISO samengewerkt aan nieuwe normen voor de volgende onderwerpen:

- ◆ Web Map Service (WMS).
- ◆ Metadata profile van ISO 19115.
- ◆ GI metadata catalogue service.
- ◆ Spatial referencing by coordinates.
- ◆ Metadata for discovery.

Nederland

Hoe kom je nu de Europese geo-informatie normen in Nederland tegen? Op dit moment zijn twee normalisatietrajecten actueel. Beide zijn ze ingezet ter ondersteuning van een nationale en indirect ook een internationale geo-informatie infrastructuur. Voor de uitwisseling en integratie van geo-informatie binnen het geo-informatie werkveld is er de norm *NEN 3610: Basismodel Geo-informatie*. Voor het zoeken naar geo-informatie is er het project *Kernset metadata*. Beide zijn in feite een toepassing van CEN (ISO)-normen in een specifieke, Nederlandse, omgeving.

In de norm *NEN 3610: Basismodel Geo-informatie*, wordt door middel van een semantisch informatiemodel de werkelijkheid beschreven aan de hand van een aantal basisklassen, de relaties tussen deze basisklassen en de bij de klassen behorende kenmerken of attributen. Het model is heel algemeen, maar vormt zo wel de gemeenschappelijke basis voor specifieke sectormodellen. Het Basismodel is gemaakt volgens de ISO-normen en sluit zo aan op modellen in andere landen.

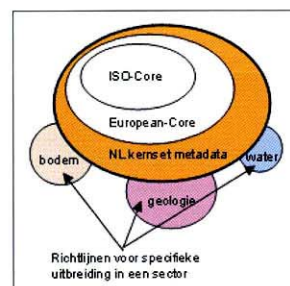
Zoals gezegd is *NEN 3610: Basismodel Geo-informatie* heel algemeen en worden de details geconcretiseerd in sectormodellen. Voor data-uitwisseling in de ruimtelijke ordening zijn (deels) immers andere objectdefinities relevant dan voor de sector Water. Een GIS-bestand is daarom in feite niet conform het Basismodel opgebouwd, maar conform een bepaald sectormodel. Het sectormodel is weer wel conform het Basismodel ingericht. Op dit moment is een aantal sectormodellen operationeel: IMWA / Watersector, IMKICH / Cultuurhistorie, TOP10NL / Kleinschalige topografie, IMRO / Ruimtelijke Ordening en wordt er

voor steeds meer sectoren een *NEN 3610*-conform model ontwikkeld.

Het technische uitwisselingsformaat voor het hele Europese stelsel is GML.

Het project *Nederlandse Kernset Metadata* heeft tot doel een set aan metadata-elementen te definiëren die het vergemakkelijkt om geo-informatie binnen Nederland te vinden. Ook dit project draagt sterk bij aan verbeterde ontsluiting van geo-informatie zoals via op internet beschikbare catalogueservices. Gebaseerd op de ISO 19115: Geographic Information Metadata met ruim 400 metadata elementen, is een op Nederland afgestemd profiel ontwikkeld. In figuur 1 wordt de relatie van de verschillende normalisatieniveaus gevisualiseerd.

Uiteindelijk heeft de gebruiker van geo-informatie veel voordeel bij gebruik van standaarden. Andermans bestanden zijn

Figuur 1.
De relatie tussen metadata kernsets van ISO, CEN en Nederland. Het Europese ISO-profiel is verplicht opgenomen in de Nederlandse kernset metadata. Sectoren hebben richtlijnen voor toepassing van de Nederlandse kernset.

zonder informatieverlies in te lezen in de eigen systemen. Datalagen kunnen zinnig worden gecombineerd, vanuit binnen- en buitenland. Het gebruikte GIS-systeem is van ondergeschikt belang. Ook de burger heeft er voordeel van, bijvoorbeeld doordat hij in zijn hele regio bestemmingsplannen op de websites van de gemeenten kan raadplegen die er overal hetzelfde uit zien (en betekenen). De gebruikte geo-informatie standaarden die hieraan ten grondslag liggen zijn het resultaat van een mondiaal, Europees en Nederlands harmonisatieproces.

JAPPE VAN DER ZWAN, NEN
PAUL JANSSEN, RAVI
WILKO QUAK, OTB TUDELFT